

ÚTRŽKY VZPOMÍNEK

LADISLAV SOUKUP

Bylo to na začátku podzimu r. 1958, kdy jsem přišel do Prahy studovat a nastoupil na právnickou fakultu, se kterou jsem pak vlastně od té doby spojil svůj život. Od prvních týdnů seznamování se s právní teorií v mých vzpomínkách figuruje osobnost Jaromíra Kincla.

Měl jsem k němu zpočátku až bázlívu úctu. Když jsem ho poznal blíže, vážil jsem si jeho vědeckých i všeobecných znalostí a měl jsem ho rád pro jeho lidské vlastnosti.

J. Kincl nemohl neupoutat všechny, kdo ho měli příležitost vidět a slyšet. Na právnickém studiu se mi zvláště líbily historické předměty, dějepis mám rád od dětství. Výuka právních dějin a historie státu mě zajímala nejvíc. Začínala obecnými dějinami státu a práva a římským právem koncipovaným též historicky. Na první přednášce snad všechny začínající posluchače svým osobitým způsobem přednesu vyburcoval, současně udivil, zaujal, ale i zmátl tehdejší představitel oboru obecné dějiny státu a práva profesor Tureček. Snad to bylo i proto, že jsme byli začátečníky, kteří se teprve učili poslouchat vysokoškolské přednášky.

Jako další přednášející se nám na podzim 1958 představil J. Kincl. Přednášel státní zřízení římské republiky a s prof. Turečkem se střídal ve výkladech soukromého práva římského. Klidným, do detailu promyšleným, pedagogicky zpracovaným způsobem nás nenásilně uváděl do historické látky, v níž byly právníké poučky, úvahy i složitější konstrukce srozumitelné i začátečníkům.

Rád vzpomínám, jak Kincl – tak jsem mu tehdy mezi spolužáky říkali – procházel mezi lavicemi posluchárny, dokonalým přednesem s perfektní artikulací, samozřejmě bez elektrického ozvučení, ale příjemným, přirozeným hlasem hovořil, výklad doplňoval příklady a doprovázel vtipnými přirovnáními. Z celé jeho osobnosti vyzařovala neokázalá, avšak hluboká erudovanost vědě plně oddaného odborníka. Příjemný zevnějšek a odpovídající gestikulace podtrhovaly výsledný, snad lze bez nadsázky říci, umělecký dojem Kinclova působení na posluchače. Samozřejmě se stal středem zájmu kolegyň – spolužaček, které jej jednomyslně stavěly na první místo pomyslného žebříčku zajímavých a oblíbených

ných osobností fakulty. Udržoval se na něm i v očích dam vyšších ročníků, z nichž mnohá zůstala věrná až do diplomové práce, kterou bylo možno často konzultovat. Kincl, troufám si tvrdit, nikdy, své popularity nevyužíval ani nedával najevo, že o ní ví. V osobním styku se studenty byl mírný, věcný, vždy lidský. Když jsem ho později měl možnost poznat blíže, jevil se mi stejně. Jako skromný, snad i plachý a trošku samotářský, svou vědou zaujatý, vzácný člověk.

Vedle přednášek jsem se pak setkal s J. Kinclm u zkoušky. Na konci prvního semestru, v lednu 1959, jsem jako první zkoušku na právnické fakultě skládal právě zkoušku z římského práva. V tehdejší organizaci studia byly pevné a závazné termíny zkoušek, na které chodili téměř všichni studenti a pouze velmi málo z nich neuspělo. J. Kincl byl u zkoušky vážný, přesný až strohý ve vyjadřování, důsledně vyžadoval právníky jasné formulace, ale při hodnocení výsledku byl v celku mírný. Odpovědi studentů si ve svých poznámkách označoval řeckými písmeny, což jsem od něho později okoukal a s jeho žertovným souhlasem převzal.

Ve druhém ročníku jsem mohl svůj zájem o historii spojit se studiem dalších historicko-právních předmětů. Jako pomocná vědecká síla jsem se dostal do stálého kontaktu s katedrou.

Prakticky denně jsem se pak s výjimkou prázdnin stýkal s J. Kinclm a poznal jsem jeho pracovní návyky.

K ustáleným zvykům J. Kincla patřilo, že pokud neměl ráno výuku, přicházel na fakultu až po poledni, pěšky, procházkou ze svého bytu v uličce Na hrádce, blízko vchodu do botanické zahrady. Po pravidelné zastávce ve vrátnici, kde se dověděl fakultní novinky, vyřídil na katedře běžné věci a věnoval se své oblíbené práci. Setrval při ní až do uzavření budovy, dříve odcházel většinou jen tehdy, šel-li s manželkou do divadla na operu. Často se nemohl a nechtěl odtrhnout od studia pramenů, např. Merovejských testamentů nebo jiných vzácných a málo známých dokumentů o počátcích práva u barbarů, které tehdy intenzivně studoval, pobýval ve své pracovně dlouho do večera. Domů odcházel ztemnělou a prázdňovou budovou, máje svůj klíč od hlavního vchodu. Rád jsem někdy zůstával na katedře stejně dlouho jako on a učil se, zpracovával katedrální časopisy apod.

V pozdějším odpoledni bývali na katedře i další učitelé. Výuka tehdy malého počtu studentů probíhala většinou dopoledne a tak byl čas na diskuse i na zábavu. Rozhovory se zpravidla točily kolem právněhistorických otázek, ale mluvilo se i o kultuře, veřejném dění nebo třeba o fakultních záležitostech. U J. Kincla jsem v té době poznával a obdivoval znalosti historie a antické i středověké kultury vůbec. Při rozhovorech se mnou se zajímal o problémy a názory studentů i o mou práci. Jeho zájem mi imponoval a současně mne povzbuzoval v rozpačitých a neobratných pokusech o vlastní výtvoř.

K osobnosti J. Kincla neodmyslitelně patřila záliba ve vážné hudbě. V oper-

ní, symfonické i komorní tvorbě řady staletí měl znalosti překračující rámeček amatéra. Doma hrával na klavír, v pracovně na fakultě měl rádio s gramofonem, na kterém si často v době mého „pomvědomství“ přehrával úryvky skladeb, když si koupil novou gramofonovou desku. V průběhu let precizoval tento svůj zájem a sestavil si rozsáhlou diskotéku nahrávek. J. Kincl si podle nálady často sám pro sebe prozpěvoval melodie, které ho právě zaujaly.

Pamatuji si jak několikrát během mých studií přišel mezi nás na kolej S. K. Neumanna v Petřské ulici. Přinesl vlastní gramodesky a seznamoval nás s vybranými operními a symfonickými díly. Kinclovy besedy o vážné hudbě mne i dalším spolužákům přibližovaly dosud málo známou oblast hudební kultury, která se nám otvírala až po příchodu do Prahy. Když jsme začali chodit na operní představení do Smetanova divadla, často jsme tam Kincla s manželkou viděli na druhé galerii, případně i na místech k státní, kam se daly koupit lístky ještě na poslední chvíli. Kinclovi byli bezdětní, žili jeden pro druhého a J. Kincl nad to pro svou vědu. Krásy života, myslím, vnímal nejraději ve zhudebněné podobě.

Kam sahá má paměť, tj. do roku 1958–9, sedával J. Kincl se svým nejbližším přítelem, bývalým spolužákem Mílou Doležalem stále ve stejné místnosti č. 85 na katedře. Jaromír (jestli mu tak vlastně mohu říkat, poněvadž jsem mu nikdy nezačal tykat jako jiným kolegům na katedře, vždycky jsem mu vykal a byl to výraz bezděčné úcty, kterou jsem k němu choval) sedával u černého, amerického psacího stolu s roletou, kterou nezavíral. Měl všude spoustu výpisků a knih. Psal úhledným a čitelným rukopisem téměř bez škrtnů a oprav. Články určené k publikaci si často psával sám na stroji. Hezkou vzpomínku mám také na příhodu, která mi ukázala osobní metody Kinclovy práce se studijními materiály. Když jednou zjistil, že má v pracovně už neúnosné množství vlastních, málo používaných knih, brožur a tiskovin, roztřídil je a několik desítek z nich věnoval mně a kolegovi, druhé pomocné síle. Byly to historické, filozofické, ekonomické a jiné práce, z nichž dříve sám studoval. Každá knížka i brožura byla pečlivě podepsána, studované partie podtrhány a opatřeny úhlednými poznámkami.

J. Kincl měl mezi nejbližšími přáteli přezdívku „Bivoj“. Získal ji, jak mi řekli kolegové z katedry, na studentském sportovním táboře, kdy se projevil jako legendární silák.

Jako sotva pětadvacetiletý jsem nastoupil ve funkci asistenta v únoru 1966 na katedru. Od té doby jsem vídal J. Kincla prakticky denně. Své ustálené zvyky, jak jsem je znal z doby studií, neměnil. Úctyhodně narůstal počet jeho vědeckých prací, ale zůstával stále stejně kamarádským starším kolegou. Poznával jsem ho blíže při práci na katedře i mimo.

Za nějakou dobu potom se Kinclovi přestěhovali z Nového Města do Bubenče, do Zelené ulice, do lepšího a většího bytu. Vzali k sobě osamělou starou paní, matku zemřelé kolegyně z fakulty. V té době jsem několikrát

s J. Kinclm strávil hezké odpoledne, když jsme jejich „babičku“ mým Trabantem vozili na vokovický hřbitov a přitom se procházeli a rozebírali mnohé problémy člověka i lidstva vůbec. J. Kincl mi byl tehdy také rádcem při zásadním rozhodování o mém možném přechodu na jiné pracoviště.

Po přestěhování do Zelené ulice Kinclovi rozšířili svou domácnost také o pejska Míšu, obyčejného, inteligentního českého voříška. Pro něj byl J. Kincl, velmi mírný a tolerantní muž, ochoten podstupovat šarvátky s náhodnými chodci i ochránci pořádku a bránit Míšu před skutečnými i domnělými šikanami. Různé drobné příhody a komplikace, do kterých se s Míšou dostával, nám jako dobrý vypravěč na katedře vtipně líčil. Někdy jsme jeho příhody posuzovali podle římskoprávních pouček.

J. Kincl suverénně vládl uměním slova a uměním pera. V běžných životních situacích býval poněkud nepraktický, což ostatně koresponduje s obvyklými představami o vědecky jednostranně orientovaných typech lidí. Jeden čas vážně uvažoval o koupi automobilu. Spolu s některými z kolegů jsem mu tento zájem vymlouval. Vzhledem k věkovému rozdílu mezi námi snad až poněkud troufale jsem se podívoval nad tím, co by on s autem asi vůbec dělal, když se pohybuje pouze mezi fakultou a bytem, případně divadlem a do svého rodiště Ronova nad Doubravou za Čáslav jezdí jedenkrát za rok. Přitom rád chodí pěšky. Jak by se staral o údržbu a parkování auta? Na naše naléhání nakonec od zájmu koupit auto upustil.

Na katedře jsme sledovali také další pokus J. Kincla přizpůsobit se konzumnímu způsobu života. Byla to zahraniční rekreace v Jugoslávii, tehdy dost nákladná věc. J. Kincl se těšil, jak si po náročném závěru školního roku odpočine od starostí a shonu na fakultě, jak bude na mořské pláži trávit klidné dny v prostředí, kde ho nikdo nezná. Po prázdninách nám jako první zážitek barvitě vyprávěl, že kdy poprvé s manželkou Věrou vyšli na pláž, okamžitě se k nim hlásil velmi společenský kolega z fakulty. Jak se ukázalo vzápětí, bydlel na stejné chodbě v jejich hotelu.

K osobnosti J. Kincla mě přivádějí téměř všechny vzpomínky na mé působení na právnické fakultě. Od studentských let jsem si ho vážil jako předního právního historika a skvělého učitele. I později, jako asistent a mladší kolega, jsem k němu cítil stejnou úctu.